

A **Berlini Szabad Egyetem** könyvtáros szakos hallgatói külön tárgyként hallgatják a kelet-európai országok könyvtárügyét. Szemináriumi stúdiumaikat, amelyeket *Hans-Albrecht Koch* és *Robert Funk* professzorok vezetnek, egy budapesti és prágai tanulmányi kirándulással szándékoznak kiegészíteni. Áprilisban érkeznek hazánkba, ahol alaposan megismerkednek az Országos Széchényi Könyvtárral, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárral, és tapasztalatokat fognak szerezni a könyvkiadás és a könyvterjesztés területén is. Az OSZK eszmecserét szervez számukra, ennek alkalmával meginterjúvoljuk majd őket, milyenek a tapasztalataik, benyomásaik, miket szűrtek le elméleti tanulmányaik és gyakorlati vizsgálódásaik során országunk és régióink könyvtárügyéről.

A Tudománypolitikai Bizottság 1992. november 30-i ülésén határozatot hozott egy, a Tudománypolitikai Bizottság mellett működő Munkabizottság létrehozásáról. A bizottság a szakirodalmi információpolitika összehangolásával és végrehajtásával fog foglalkozni. Elnöke *Csurgay Árpád*, alelnöke *Rózsa György*, titkára *Horváth Tibor*, tagjai *Bodó Sándor*, *Serfőző Gusztáv*, *Geleji Frigyes*, *Hermann Ákos*, *Bakonyi Péter*, *Zöldiné Kocsis Éva*. A Munkabizottság titkársági teendőinek ellátásáról az első időszakban a Művelődési és Közoktatási Minisztérium fog gondoskodni. A Munkabizottság terveiről és tevékenységéről a *Könyv, Könyvtár, Könyvtáros* közelesem részletes beszámolót fog hozni.

3. Nemzetközi Könyvtárközi Kölcsönzési és Dokumentumellátási Konferencia. A nagyszabású nemzetközi konferencia egy, a maga nemében egyedülálló fórumot kíván létesíteni a könyvtárközi kölcsönzés és dokumentumellátás jelenlegi kérdéseinek megvitatására a világ valamennyi országának viszonylatában. A konferencia ugyanakkor kapcsolódik az UNESCO által szervezett szemináriumhoz, amely a kelet-európai országok egyetemes kiadványellátásával, továbbá egy tudományos találkozóhoz, amely a páneurópai információáramlás rendszerével foglalkozik.

A konferencia ideje: 1993. március 29.–április 1. Helye: Országos Széchényi Könyvtár, Budapest.

A 3. Nemzetközi Könyvtárközi Kölcsönzési és Dokumentumellátási Konferencia széles körű tárgyalási lehetőséget óhajt nyújtani mindazok számára, akik szakterületükön jelenleg hasonló jellegű problémákkal állnak szemben.

Közel húsz előadás hangzik el olyan témákból, mint az elektronikus rendszerek hálózatai, tervezése, teljesítményének mérése, ügyvitel és nemzetközi együttműködés. Ez alkalommal először ún. műhelyek/szemináriumok fognak foglalkozni a közművelődési könyvtárakkal, a könyvtárközi kölcsönzés, a személyi ellátottság, képzés, marketing és szerzői jog kérdéseivel.

A konferencia ideje alatt a könyvtáros és információs terület szponzorai kiállításon mutatják be gyártmányaikat és szolgáltatásaikat.

Röviden a konferencia programjáról: Első nap: a dokumentumellátás új szervezetei és szolgáltatásai (meg-

nyitó, vitaindító előadás – *Dokumentumellátás a változó világban*, számítógépes hálózatok és dokumentumellátás, jelenlegi szolgáltatások, válaszul a változásokra), második nap: a dokumentumellátás megszervezése (mire legyünk tekintettel nemzeti vagy regionális rendszerek kiépítésénél, dokumentumellátás korlátozott források mellett, felkért hozzászólások), harmadik nap: műhelyfoglalkozások (A műhely: személyi ellátottság kérdései, B műhely: marketing, C műhely: közművelődési könyvtárak gyakorlata, D műhely: közművelődési könyvtárak), harmadik nap: a dokumentumellátás kezelése (a teljesítmények mérésének tapasztalatai, az IIL management system automatizálása), nemzetközi együttműködés (kiállítások és elvárások a nemzetközi együttműködés területén, high tech nemzetközi együttműködés – ION project), műhelymegbeszélések, negyedik nap: a változás szükségessége a dokumentumellátásban (információellátás és a jövő, az információ hozzáférhetősége, az International Visual Information Network project, végső következtetések és elvárások, a konferencia eredményeinek kritikai összefoglalása, záró megjegyzések), ötödik nap: látogatások.

A részvételi díj külföldieknek 250 USD, magyaroknak 6000 forint. Felvilágosítás: OSZK, Kulturális és marketing iroda, tel.: 155-6967.

Készül a hazai Books in Print. A Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülésének tagvállalatok vezetőiből álló Igazgatótanácsa olyan könyvszakmai tájékoztató kiadvány rendszeres megjelentetését határozta el, amelyet a fejlett könyvpiaci országokban *Books in Print* néven ismernek. A magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülése és a Századvég Kiadó – az Országos Széchényi Könyvtár Könyvtártudományi és Módszertani Központjának szakmai

segítségével – 1993. ünnepi könyvhetére megjelenteti a *Könyvek Magyarországon* című kötetet, mely tartalmazni fogja mindazon könyvek adatait, amelyek 1992. december 31-én forgalomban voltak. A tervezett kiadványban a könyvek bibliográfiai adatai mellett a forgalmazó vagy készletező céget is feltüntetik. A szakrendi elrendezésű adattárhoz szerzői és cím szerinti betűrendes mutató társul. A függelék a könyvpiac szereplőinek (kiadók, kereskedők) legfontosabb adatait ismerteti.

Helyreigazítás. A *Könyv, Könyvtár, Könyvtáros* 1992. decemberi számában, *Somkuti Gabriella* cikkében (*Az idei Szinnyei József-díjasok*, 22. p.) csonkán jelent meg egy mondat. Szövegkörnyezetével együtt közöljük, kurzívával jelölve a sajnálatosan kimaradt részt: „Az első ülésen a felterjesztések áttekintése után a kuratórium fenntartja magának azt a jogot, hogy amennyiben a felterjesztett jelöltek között nem talált elegendő számú megfelelő jelöltet, a kuratórium egyszerű szótöbbséggel hozott határozattal további jelölteket állíthat, a munkaadó egyidejű tájékoztatásával. A kuratórium valamennyi döntését nyílt szavazással, egyszerű szótöbbséggel hozza.”

Könyvmustra

A közgazdaságtanról, -tudományról hallani sem igen szeretett senki emberfia az elmúlt évtizedekben. „A kapitalizmus politikai gazdaságtana”, „A szocializmus politikai gazdaságtana” című, évenként változó, lényegében mégis változatlan tan- és kézikönyvek elundorítottak mindenkit ettől a diszciplínától, és az sem segített, hogy olyan egyszerű volt a dolog: a pg (vagy pégé), mert így hívtuk-hívták, fölötté primitív elvekre épült. Termelőerők, termelési viszonyok, az ember mint a termelőerők része, használati érték és csereérték, Á-P-Á, ill. P-Á-P képletek, aki ezt tudta, már nem bukhatott meg. De a viszonylag kevés „igazi” közgazdaságtani munka sem nyújtott lényegesen többet. Ma a helyzet gyökeresen, radikálisan más. Lehet, a közgazdászokat utálja az „egyszerű” ember, ám tudományukra mindannyiunknak szüksége van. Közgazdasági fogalmak, kategóriák, terminusok, képletek, rövidítések stb. csak úgy sorjáznak az újságokban, csak úgy röpködnek a tévében, teli van velük minden párt és mozgalom programja, szóval ismerni kell és illik őket. De a mindennapokba is beszivárgott (sőt betört, benyomult) egy csomó közgazdaságtan. Adópapírjait kitölteni, pénzmegtakarításait elhelyezni, a reklámokat értelmezni csak az tudja, aki legalább az alapelvekkel, az alapfogalmakkal tisztában van. És hányan vannak, akiknek sokkal többre van szüksége, akik részvényekkel, állampapírokkal is foglalkoznak, akiknek bankügyletei, netán vállalkozásai stb. vannak. Vagy akik spekulánsokká

szeretnének válni (á la André Kosztolány). Szóval szükség van, az eddigieknél sokkal nagyobb és valódibb szükség – például a Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó által kínált művekre. Van belőlük bőségesen.

Közgazdaság

Gellért Andor Banküzletek című műve korántsem csupán bankszakemberek számára készült. Megtanulható belőle mindenki számára, hogy miben is állnak a pénzügyi műveletek, a betétügyletek, az értékpapírok adásvétele, a folyószámlaügyletek, mi is a rövid lejáratú finanszírozás, mi a kölcsönszerződés stb. Szó esik persze a műben a faktorálásról (vajh ki tudja mi az?), a bankári elfogadványról, a váltóleszámtólalásról (sem Jókai Mór, sem Fülep Lajos – bizonyítékok vannak rá – soha nem tudta megérteni, mi is a lényege), a lízingügyletekről és még sok másról is. Szóval mindenkinek, az említett „egyszerű” embereknek is kell a könyv. Ki fogják kölcsönözni.

Horváth Péter már nem mindenkinek írta könyvét (*Controlling: a sikeres vezetés eszköze*). Vállalatvezetőknek szól a munka, csak hogy korántsem csupán a nagyvállalatok vezetőinek. Azt, hogy hogyan kell megszervezni az ellenőrzési rendszert, a vezetés részfunkcióit, sajnos vagy hál'isten, minden vállalkozónak illik ismernie. A szerző pedig ügyel rá, hogy tanácsai, ötletei, eligazításai stb. praktikusak, mindenki számára érthetők legyenek. Aki vállalkozni akar,

aki már el is kezdte művelni ezt az „ipart”, előbb-utóbb rászorul a könyvre. Muszáj lesz neki controllin-
got gyakorolnia. Szóval keresni fogja az ópuszt.

Molière óta mindenki tud prózában beszélni, de vajon tud-e mindeki kommunikálni? Valószínűleg nem. Pláne nem tárgyalás, pláne nem üzleti tárgyalás közben. Pedig ha valamire, erre igazán szüksége van (lesz) minden vállalkozónak. Ergo el kell olvasni *Neményiné Gyimesi Ilona Hogyan kommunikáljunk tárgyalás közben?* című művét. A könyv elsősorban külkereskedőknek szól, de valószínűleg csak azért, mert ők csinálják a dolgot leginkább „élesben”. Csak-hogy mások is „élesben” szeretnék vinni dolgaikat. Kommunikálni pedig nyilván nem tudnak. Hogy ezt megtanulják, tankönyvre lesz szükségük. Igaz, vannak ilyen célra kitűnő külföldi, elsősorban amerikai kézikönyvek, ám azokban sok a felesleges tudnivaló. Neményiné azt mondja el, arra tanít meg, amire hic et nunc, itt és most szükség van. Kommunikálni tanulóknak elsősorban az ő műve jöhet számba, ha hazaiakról van szó.

Tán messzire esik a közgazdaságtudománytól, ám mégis annak „holdudvarába” esik az a rengeteg tudnivaló, ami az üzleti élet ilyen vagy olyan szereplőtől joggal elvárható. Hogy pl. egy hostessnek, vagy – mivel ilyen is van már – hostnak mit kell tudnia, azt eddigelé csak fülbesúgással lehetett megtudni. Nem így most, amikor rendelkezésre áll a szerzőnégyes, *Csató Mária, Glück György, Kepes Ágnes és Pólya Judit* könyve, a *Hostessek kézikönyve*. Pályaválasztási tanácsadónak is beválik e könyv, de persze elsősorban nem gyerekeknek, nagyranéző tizenéveseknek szól. Nem, hisz elmondja, hogy ma mik a követelmények az etikett, a protokoll előírásaival kapcsolatban. Ezt pedig nemcsak a kedves hostesseknek, hostoknak kell tudniuk, hanem minden üzletembernek. Az ilyen ismeretek

terén pedig a könyv kimerítő részletekkel szolgál.

No, azért nem annyira kimerítő-
kel, nem annyira általánosan érvényes-
ekkel, mint *Sille István* könyve, az *Illem, etikett, protokoll*. Ez ugyanis átfogóan és mélyrehatóan tárgyalja a kérdést. Túlmutat ugyan az üzleti életen, ám éppen ezért tartalmazza mindazt, ami ahhoz szükséges. Oda-haza lehet bárki „lezser”, könnyed, „emberi”, „baráti” stb., ám üzleti partnerekkel szemben kötelező a protokoll. Hogy ez miben áll, senki nem tudhatja „házulról”. Ezt meg kell tanulni, többek között azért is, mert amit – mondjuk – az ypszilonos mamától tanultunk, az nem egészen (vagy inkább alig valamiben) felel meg annak, amit a nemzetközi me-zőny elvár. Sille könyve viszont éppen azt tartalmazza, amit a „világban” tudnunk kell. Legalábbis azoknak, akik megfordulnak, vagy meg akarnak fordulni a világban. De hát milyen vállalkozó az, aki nem erre készül, aki nem erre számít?

A közgazdaságtudomány foglalkozik makro- és mikrojelenségekkel. Van-e, amivel nem foglalkozik? Úgy látszik, hogy igen. Nem is kevés do-

log kívülrekedt szemhatárán. Például a mindennapi élet ökonómiája. Hogy van-e ilyen egyáltalán? A *Spéder Zsolt* szerkesztette kötet (*A mindennapi élet ökonómiája*) nemcsak igenel felel a kérdésre, hanem azt is elmondja – bőségesen –, hogy miben is áll ez. Persze alapvetően a háztartásról van szó. De nem mint a mindannyiunk által ismert (keservesen ismert) terrénumról, hanem mint a „nagy” gazdaság eddig kihagyott vizsgálati terepéről, az önálló termelés, az új típusú sajtó szolgáltatás, a háztartások közötti tranzakciók, a segítségsek, az informális munkavégzések stb. területéről, amelyekre vonatkozik is, nem is a „nagy” gazdaságtan tudománya, de amelynek számbavétele nélkül nehéz eligazodnia nemcsak a kisembereknek, de a kisembereket partnereknek tekintő vállalkozóknak is.

Barakonyi Károly és *Peter Lorange* könyve, a *Stratégiai management* persze nem a kisemberekkel foglalkozik. Itt a nagy, stratégiai – ezt a cím is bevallja – kérdésekről van szó. A mai, modern tőkés vállalat eredményeiről, illetve ezeknek az eredményeknek elérési módjairól beszélnek. Az összefüggés mégis világos: e nagy

stratégiák azt a közeget célozzák meg, amelyekről eddig szó esett. Csak a nézőpont más. A vállalati tervezésnek azok a módszerei, amelyeket a szerzőpáros (egyikük magyar, a másikuk amerikai) leír, elsősorban arra építenek, hogy a vevő, a „fősze-replő”, kisember. Őt „becserkészni”, őt vásárlásra készíteni, őt vevőnek megnyerni – ez a stratégia.

A közgazdaságtudomány „magas” mezőin létezni, ott lélegezni, ott „otthon” lenni persze nem lehetséges primitív eszközök, „segédtudományok” hozadéka nélkül. Ezekről talán nem kellene hogy szó essék, ám – mivel nélkülözhetetlenek – mégiscsak bekerülnek egy ilyen szemlébe is. *Ackermann János* szerény kis kézikönyvvel rukkolt elő: *Számviteli zsebkönyv. Számviteli politika – kontírozás – példák. Kézikönyv a kettős könyvvitelhez* cíművel. Freytag múlt századi, világsikerű bestsellere óta nem illik a kettős könyvvitelről szólni (Soll und haben)... Ezúttal mégis hadd mondjuk el, hogy mindama gyönyörűség, ami a vállalkozásokból adódik, mindaz, ami a közgazdaságtudománnyal kapcsolatos, valahol ott csapódik le, ahol a kettős könyvvitel kezdődik. Tudhatja valaki a kommunikáció minden csínját-bínját, tudhatja akár a protokollt is, kettős könyvvitel nélkül tudása „pengő érc” és „csengő cimbalom”. Szóval, *Ackermann János* nélkül mit sem ér a közgazdasági szerzeményezés.

Jog

Amit elmondtunk a közgazdaságtudományról, azt – csaknem ugyanolyan módon – elmondhatnánk a jogról is. Jogásznezet a magyar – tudjuk ezt Arany László óta – ám hogy értene is a joghoz, nemigen mondhatjuk el. A gazdasági ismeretek mit sem érnek a jogász furfang nélkül. Ezeket a furfangokat pedig könyvek nélkül megszerezni, ma már lehetetlen.

Könyvek, hál' istennek viszont vannak. Például azon a területen is, ami talán a legbizonytalanabbnak tűnik. Az *Adatvédelmi törvényről* kinek kinek meglehet a véleménye, ám az bizonyos, hogy enélkül a mű nélkül a jogérvényesítés többféle akadályai aligha lennének leküzdhetők. Viszonylag új fogalom a közérdekű adatok nyilvánossága. Hogy mindenkinek azonosak legyenek a tájékozódási feltételei, hogy mindenki azonos feltételek mellett vehessen részt a közügyek intézésében, ehhez arra is szükség van, hogy mindenki tisztában legyen az adatvédelmi törvénnyel. E törvény érvényesülésének legfőbb garanciája a bíróság előtti jogérvényesítés. Hogy hogyan történjen ez, meg tudható a könyvből, és nemigen tudható meg máshonnan.

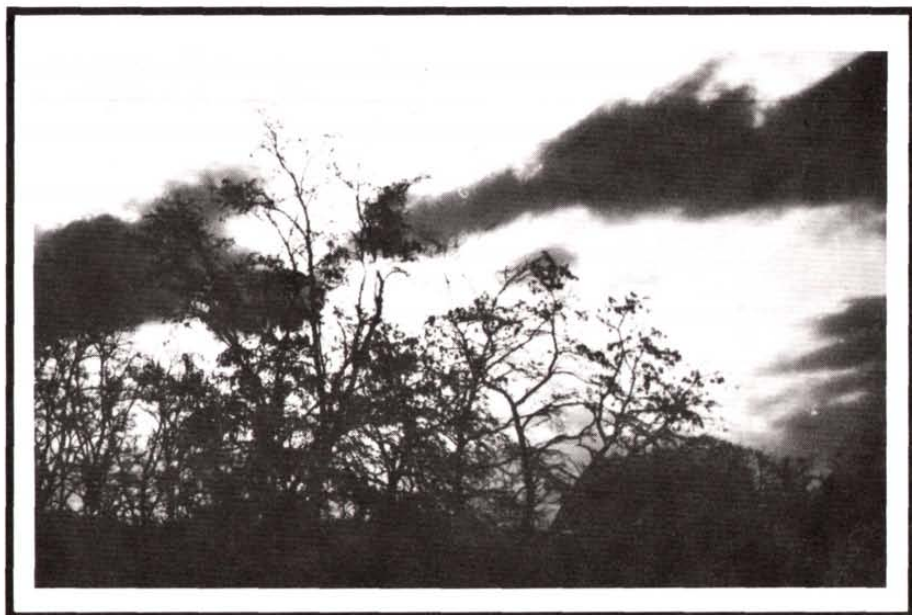
Elméletibb, teoretikusabb *Peschka Vilmos* könyve, az *Appendix „A jog sajátosságához”* című monográfia. Szó sincs ebben arról a jogról, ami mindannyiunkat érdekel. Annál inkább arról, ami azokat foglalkoztatja, akiket érdekel a hermeneutika, Heidegger filozófiája, Gadamer újkeletű teóriája. Ám csalódik az, aki úgy véli, hogy a „toposz noétosz” szabályai, előírásai nem érvényesülnek a mindennapokban. *Peschka* könyve azt beszéli el, ami minden jog és jogok mögött áll. Aki e könyvet megérti, mintegy belépőjegyet váltott minden más jogi könyv olvasásához. Az alapelvek birtokába jutott, őt már nem lepheti meg semmi jogi furfang, ő már érti a „lényegét”.

Csaknem az ellenkezője e könyvnek *Dudás Ferenc* műve, *Az állampolgári ügyintézés szervezésének módszerei*. Ez a matter of fact netovábbja. Szakmai kézikönyv, amely a hivatali munka mindennapjaihoz nyújt segítséget. Ahhoz, hogy a bürokratikus mindennapok könnyebbé, átlátha-

tóbbá váljanak. Az ügyintézés, mint olyan, kit sem érdekel, ám valamilyen mégis „folyékony” kell tenni ezt a mindennapi munkát. Hogy hogyan, milyen eszközök bevetésével és felhasználásával, azt mondja el, szinte meséli el ez a könyv. Talán nem is az érintetteknek, bár azok is boldogan fogják olvasni, hanem inkább azoknak, akiknek beosztottjaik vannak: vállalkozóknak, menedzsereknek, korunk hőseinek. Megvenni a művet nem fogják, de könyvtárban keresni annál inkább.

B. Nagy László A munkabérek jogi szabályozása a piactudományban címmel írt könyvet. Persze munkaszerződésekről van szó, ilyen mindenki csinál, vagy elszenved. Itt azonban nemcsak a ma érvényes jogszabályok értelmezése történik meg, hanem az az összehasonlítás is, amire maguk a jogszabályok talán nem is érdemesek. Nyugati példák egész sorozatát kínálja a könyv, ezek fényében pedig nemcsak értelmesebbé válnak a bikkfanyelvű jogszabályok, de távlatossá is. Kiderül róluk, hogy értelmezéseik nemcsak a szűkös-szegény hazai valóságra vonatkozathatók, de a jövőre is. Ritka élmény: mai magyar jogszabály, ami rám, rá, mindenkire érvényes, ám a kommentár azt is megmutatja, mi lesz holnap, holnapután.

Mindez nem, vagy alig vonatkozik a kurrens – és persze nélkülözhetetlen – jogszabálygyűjteményekre. *A Polgári Törvénykönyvre, A szerződések joga* című munkára, a *Törvények és Rendeletek Hivatalos Gyűjteményére*. Ezek a munkák nem távlatosak, nem perspektivikusak – viszont érvényesek. Nélkülük a mindennapok nehezen mennek, vagy sehogysem. Ott a helyük – ma még – minden hivatalban. Így – sajnos – a hivatalokat ilyen módon is kiszolgáltatni kénytelen könyvtárakban is.

Filep Tibor természetfotóiból

